

Doctorem resolutione, de qua statim habetur mentio: sed cum verba precaria sunt, & ad heredem relata; ita ut legatarius a manu hæredis accipiat; non usufructus, sed annuum legatum relictum præsumitur, l. fundi Trebatiani, l. patrimonii, ff. de usufructu legato: ita docuerunt glossæ utrobique, Bartolus, in dicta l. Trebatiani, n. 1. Bald. in dict. l. si qui ita, 24. ubi latius Petrus Costalius ff. de usufructu, Alexander in cons. 214. n. 1. lib. 6. Pinellus 2. part. l. 1. C. de bonis maternis, n. 12. Franciscus Connanus lib. 4. dicto cap. 3. n. 4. in vers. refert ergo verba directis, Corrasius lib. 5. Miscellan. cap. 8. n. 6. Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, n. 141. fol. 334. Petrus Gregorius in Syntag. juris, lib. 4. cap. 3. n. 5. Menochius lib. 4. dicta præsumptione 136. n. 2. § 3. & nullo ex his relato, novissime Petrus Augustinus Morla Emporii, 1. part. tit. 6. ff. de servitutibus, n. 80. Emmanuel Mendez fuisse Castro de amonibus civilibus, in princ. n. 53. § 4. folio mihi 42. § 43. ubi ex n. 57. cum octo seqq. hujus distinctionis usufructus, vel fructus, aut annui fructus relicti sint, & quid intersit, effectus septem adducit: alius autem colligitur ex dictis supra n. 14. Usufructus autem relictus præsumetur, quando verba fuerint dubia, ut non diriguntur ad legatarium, nec ad heredem, & testator legavit fructus fundi simpliciter, ut si dicit: Lego fructus fundi; vel si legavit Titio fructus, qui percipiantur, & percipi possint ex fundo, aut legato fructus fundi Sempronio, dixit, quod illi essent in sua libera potestate: in quo amplius non insisto, propterea quod in his tribus casibus sic tenet, & ratione, atque auctoritate fundat Menochius lib. 4. dict. præsumptione 136. n. 4. 7. 8. § 9.

22. Contrà tamen, & aliquando contingit, quod usufructus legatur, & interpretatione admittitur, fructus tantum legatos dicimus, & usufructus ipse exponitur pro fructibus, ut actus potius valeat, quam pereat; ut in exemplo adducto per Cravetam, quem nullus in hac materia refert, in cons. 226. col. 2. n. 7. § seqq. ubi de interpretatione faciendâ pro validitate actus, etiam in materia odiosa & stricta, multa dicit: & in consil. 139. n. 2. § in cons. 52. § in cons. 284. & ad idem congerunt multa Alciatus regula 3. præsumptione 34. Rodericus Juarez in l. quoniam in prioribus, C. de inofficioso testamento quest. 9. versic. Impugnant § 3. Cephalus in cons. 51. n. 39. § in cons. 146. n. 25. lib. 1. Petrus de Peralta in l. Mævius, à n. 2. usque ad n. 9. ff. de legat. 2. fol. 107. Simon de Præcis de interpretatione ult. voluntatum, lib. 2. interpretatione 2. solutione 5. per totam, fol. mihi 213. Decianus in cons. 7. n. 103. vol. 1. Achilles Pedrocha in cons. 6. n. 90. § seqq. § in cons. 8. n. 41. § in cons. 16. n. 146. § in cons. 17. n. 96. Fulvius Pacianus Mutinensis tractatu, de probationibus, lib. 2. capite 17. n. 16. & aliud exemplum tradit Paulus de Montepico in l. Titia cum testamento, §. Titia cum nuberet, de legatis 2. n. 83. ubi concludit, non esse usufructum legatum ex verisimili mente testantis, & verbum Usufructus pro fructibus accipi debere.

24. Quartò constituendum est, quod quemadmodum partis fundi usufructus constitui potest; ita & partis fructuum, & consequenter fructibus fundi pro parte relictis, legatus usufructus censetur, intelligendo, prout supra declaratum est ex n. 15. Id quod contra nonnullos rectè tuetur & jure comprobatur Pinellus dicta 2. part. l. 1. C. de bonis maternis, n. 13. & ultra eum, idem eruditè & securè tradit Connanus lib. 4. dict. c. 3. n. 4. in princ. fol. 233. dicens in fructu & usum inesse, ut certum est, & tantumdem fructus, quantum Usufructus nomine contineri. Idcirco similia legata esse: Usufructum fundi, vel fructum fundi, aut fructus fundi do, lego: similia item; lego partem usufructus fundi, vel usufructum mediæ partis fundi, aut partem fructuum.

25. Nec urget in contrarium textus in l. defuncta, 65. §.

Sempronio, ff. de usufructu, quatenus Sævola Jureconsultus sic scribit: Sempronio do, lego ex relictis fructuum oleris, & porrinæ, que habeo in agro Ferrariorum, partem sextam: Queritur, an his verbis usufructus legatus videatur? Respondi, non usufructum, sed ex eo, quod relictum esset, partem legatam. Item questum est, si usufructus non esset, an quotannis partem sextam redactionem legaverit? Respondi, quotannis videri relictum, nisi contrarium specialiter ab hærede probetur. Vera enim ejus legis ratio non consistit in eo, quod fructus omnes legati non fuissent, sed pars quedam eorum, ut malè existimarunt Accursius, & Albericus, quos rectè improbant Pinellus, & Connanus ubi supra, sed ut argutè & verè ostendit Connanus, quoniam, certa eorum species fuit designata; testator enim non fundi, aut sextæ ejus partis fructum, sed oleris & porrinæ partem legavit: unde apertè deducitur, nullam servitutem in fundo fuisse constitutam, sed oleris & porrinæ partem sextam colligendi, sibi que habendi jus legatum esse, quod multum distat a jure usufructus, qui non certi generis fructus, sed quoscunque proventus, & fructus omnes complectitur, & quicquid, quomodocunque ex re fructuaria nascitur, sive percipi potest, l. item si fundi, l. usufructu legato, ff. de usufructu, ut cum judicio advertit Connanus ubi supra: & ita tenendum est; magis enim concludit quàm id, quod ad propositum adnotavit Pinellus dicto n. 13. quamvis in ea specie in dubio usufructum non cenferi relictum rectè probaverit, & antea tenuit Bartolus in dict. l. fundi Trebatiani, n. 2. vers. Secundo casu. Et cum aliis probat Menochius lib. 4. dicta præsumptione 136. n. 5. § 6.

Quintò constituendum est, idem dicendum esse de rebus redditibus, quod de fructibus n. præcedent. dictum est: cum fructus, & redditus æquiparentur, l. qui fructus, ff. de usufructu legato, per quem textum licet in terminis, ex omnibus, quos viderim, advertit in hac materia solus Menoch. dict. præsumptione 136. n. 9. nec alius Scribentium ad hoc attendit, quod mihi dubium videbatur, primùm ex decisione textus, in l. fundi Trebatiani, ff. de usufructu legato, ubi fundi Trebatiani redditus uxori legati sunt, & hæredi permittitur id, quod, si usufructus, vel fructus relictus esset, nullo modo permitteretur, ut certum est, & scribit Connanus ubi infra. Secundo per textum in l. patrimonii, 22. ff. de usufructu legato, ubi patrimonii redditus uxori relictus legatum non esse affirmat Gloss. verbo, in annos, que communiter approbati solet. Tertio, quoniam est Fructus, & Reditus nomina ut plurimum eadem significatione appellantur, tamen Reditus vocabulum proprium est in eo agro, qui nullo locatus est; Fructus autem in eo, qui naturalibus emolumentis insitit, ut ad interpretationem dict. legis fundi Trebatiani. In alio tamen proposito advertit Connanus lib. 4. dict. cap. 3. n. 5. ante finem, fol. 234. nec potest negari differentia inter fructus, & redditus fructibus, ut in nostra materia agnoscit Pinellus, (nec illius mentionem facit Menochius dict. n. 9.) dict. 2. part. l. 1. n. 13. & nonnullas differentias tradit Gloss. & Doctores in cap. generali, de Electione, in 6. Tiraquellus de retractu lignagier, §. 1. glossa 6. in princ. Ex quibus dubia redditur generalis Menochii traditio; idcirco ubi testator redditus legando amplius non expresserit, nec ex verbis ejus, utrum de ipso usufructu senserit, colligi possit; non ita facile hoc legatum fructus, vel usufructus legato comparari poterit.

Sextò & ultimò constituendum est, fructuum legatum, cum legato usufructus convenire quandoque, etiam cum usufructus legatum non dicitur; & nonnullas convenientias adduxit Menochius lib. 4. dicta præsumptione 136. in fine, § in cons. 694. lib. 7. An autem in ea specie hæres pro fructibus legatis possit pecuniam solvere, & fundum vendere, videtur decidere Jureconsultus in dict. l. fundi Trebatiani, ff. de usufructu legato, atque optimè & verè resolvit Franciscus Connanus, videndus lib. 4. dict. cap. 3. n. 5.

CAPUT XXX.

Proprietas rei, non autem usufructus solus, quando legata præsumatur, est usufructus mentio fiat? item usufructus solus, & non proprietas, quibus conjecturis legatus præsumatur? ubi hæc materia accuratè, & distinctè tractatur: l. libertis, 4. ff. de alimentis legat. l. si habitatio, 10. §. 1. ff. de usu, & habitatione, l. ult. ff. de usufructu earum rerum, cum nonnullis aliis illis similibus, l. denique 8. §. inter dum ff. de peculio legato, & l. Proculus, ff. de usufructu, explicatur: Baldi, & Comenlis traditiones ibi dilucidè enucleantur; & nonnulla novè, & verè adnotantur ad propositum per Authorem: demùm discutitur, utrum legata odiosa sint, vel favorabilia; strictè, an latè interpretari debeant, & l. in testamentis, ff. de regulis juris, an respectu legatorum etiam procedat?

SUMMARIUM.

1. Interdum ex voluntate defuncti, & habita scilicet voluntatis potius ratione quàm verborum, sub nomine Usufructus, plenam proprietatem legatam videri.
2. Interdum etiam in hac materia Usufructus, à verbis testatoris expressis recedimus propter rationem juris.
3. Quamplures casus esse, in quibus tamen usufructus mentio fiat, proprietatem etiam rei legata præsumitur, non solum usufructus.
4. Testator legans fundum ad usum & usufructum, vel ad utendum & fruendum, vel ad alimenta, aut alio simili modo proprietatem ipsam legare præsumitur.
5. Idcirco hujusmodi legatum perpetuum esse dicitur, & transmissibile ad hæredes, cum proprietatem ipsa relicta censetur.
6. Proceditque, etiam si in eadem dispositione, ex præcedentibus & subsequentibus appareat, solum usum, seu usufructum aliarum rerum legatario fuisse relictum, prout latius explicatur, remissivè.
7. Quamvis ex eo quandoque soleat in contrarium conjecturari sumi, ut usufructus solus censetur relictus.
8. Legatum certa quantitatis pecuniarum ad alimenta, alicui factum, proprietatem quantitatis relicte continere, si adjectum non fuerit, ut mortis tempore pecunias restituat legatarius.
9. Fundo in gaudium alicui legato, non solum usufructum, sed etiam proprietatem legatam videri, ubi Floriani distinctio in hac questione, novè consuetatur per Authorem.
10. Domus ad habitandum si legata fuerit, plena proprietatem legata videtur.
11. Legatum factum alicui pro suis necessitatibus, ex quo certum est, debetur, etiam si necessitates non subsint.
12. Quæ superius dicta sunt, ita demum procedere, nisi ex aliis verbis vel conjecturis appareat, testatorem voluisse solum usufructum relinquere.
13. Ut si dictum fuerit, Ad usum, seu usufructum, seu, ad utendum, & fruendum tempore vitæ suæ, vel Donec legatarius vixerit.
14. Fundo legato ad usum & usufructum, vel ad utendum & fruendum, vel ad alimenta, aut alio simili modo, quare proprietatem legata præsumatur?
15. Causa, que respicit favorem legatarii, non restringit legatum.
16. Probatur traditio Bartoli in l. donationes, §. species ff. de donationibus, inspicere debere verba testatoris ad cognoscendum, utrum dispositio Joan. del Castillo Quotid. Controv. Juris. Tom. 1.

17. Joannis Baptistæ Laderchii Imolensis, cons. 32. lib. 1. singulare esse in materia & distinctione l. libertis, 4. ff. de alimentis & cibariis legatis.
18. Ad textum in dicta l. libertis, 4. nonnulli casus distinguuntur.
19. L. si habitatio, 10. §. 1. ff. de usu & habitatione, explicatur.
20. Proprietatem ei legatam videri, cui legatus est usufructus, addito onere fideicommissi, ubi explicatur. l. ultima, ff. de usufructu earum rerum.
21. L. filios, 39. ff. de usufructu legato, & l. species, 15. ff. de auro & argento legato, vera ratio redditur.
22. Legem generali capite, 32. ff. de usufructu legato, optimè explicatam per Cujacium.
23. Proprietas legata videtur, si is, cui legatur usufructus, rogatus sit post mortem rem alteri restituere cum Romano & Alciato contra Menochium & alios, adversus quos fortiter inducitur ratio textus in dict. l. ult. ff. de usufructu earum rerum.
24. L. denique, 8. §. interdum, ff. de peculio legato, pro his, quæ superius dicta sunt, ponderatur, & quamplures ejus legis interpretationes adducuntur remissivè.
25. Usufructum domus, si testator alicui legaverit, adjecto onere, seu modo, ne domus ipsa alicui tollatur, domus proprietatem censetur relictam, non solum usufructus, ex decisione l. Proculus, 19. ff. de usufructu.
26. De cujus ratione agitur hoc n. n. § seqq. & communis ratio improbat.
27. Jacobus Cujacius novè expenditur per Authorem in hac materia, & ejusdem ratio probatur.
28. Defenditur communis & recepta traditio l. Proculus, ff. de usufructu, contra Pinellum, & ejusdem rationibus respondetur.
29. Doctor Spino novè & merito notatus per Authorem, quod dixerit se ultra omnes Scribentes novum intellectum adducere ad textum, in d. l. Proculus, quem tamen ab aliis transcripsit.
30. Perri Ricciardi lapsus triplex in hac materia, novissime detectus per Authorem.
31. Usufructum prædii si testator relinquat, adjecta conditione, seu onere, ne alienari illud possit, proprietatem ipsam reliquisse præsumitur ex sententia Baldi probata ab infinitis, qui hoc numero præcitantur.
32. Et eorum præcipua ratio adducitur.
33. Ad illamque concludenter respondetur, & Romani Doctrina in hac materia rectitur.
34. Legis prohibitioni accedere potest prohibitio testatoris, nec aliquid novum operari.
35. Prohibitio alienationis in specie propofita supra, intelligi debet potius superflua, quàm quod inancat legatum proprietatis contra voluntatem testatoris.
36. Nec proprietatis legatum inducit ex sententia aliorum contra Baldum, que probatur per Authorem, & n. seqq. quamplurimis comprobatur.
37. Regula non aliter, ff. de legatis 3. nonnullis exornatur remissivè.
38. In dubio interpretatio illa sumi debet per quam favoreatur potius hæredi, quàm legatario: & per quam minus gravetur hæres, quàm sit possibile.
39. In legatis stricta sit interpretatio, & in favorem hæredis, cum proprietatem verborum ita suadet.
40. Pro hærede contra legatarium in dubio interpretatio sumenda est in testamentis, quia hæres videtur prædilectus legatario, & ob id quoque dubio præferendus est.
41. Legata utrum odiosa sint, vel favorabilia, & consequenter utrum strictè, an latè accipi debeant.
42. Regula l. in testamentis, ff. de regulis juris (Quod in testamentis testatorum voluntates plenius interpretentur).

- interpretatur) utrum procedat respectu legatorum, & institutionis heredis, & n. seqq.
- 43 Textum in dicta l. in testamentis, in legatis etiam accipiendum esse, ex sententia Gloſſe & multorum.
- 44 Contra tamen ex sententia Bartoli & aliorum, quæ probabilis est, & defendi potest secundum Authorem.
- 45 L. si quis reum, §. 6. idem Julianus scribit. ff. de liberatione legata, & l. Lucio, ff. de legatis 2. applicatur.
- 46 L. Legatum, 27. de annuis legatis, declarata, & quod procedat etiam in promissione facta inter vivos.
- 47 L. plenum, §. etsi pecoris, ff. de usu & habitatione, novè declaratur.
- 48 Arias Pinellum non rectè allegari simpliciter per Menochium & Ricciardum pro opinione Barbacæ & sequacium, novè adnotatum per Authorem.
- 49 Proprietatem plenam legatam videri, cum usufructus prædii relinquatur cum licentia & facultate alienandi, cum Barbacia defenditur.
- 50 Cornei distinctio in conf. 173. n. 1. & §. vol. 3. & in conf. 64. n. 3. & 4. vol. 4. novè improbata per Authorem.
- 51 Ususfructum solum, non etiam proprietatem, pluribus conjecturis legatum præsumi, ubi cum Menochio novè adducuntur conjecturæ.
- 52 Tertia Menochii conjectura declaratur.
- 53 Testator si legavit prædium uxori, & prohibuit eam à suis heredibus molestari, ususfructum tantum legare censetur, ex sententia quorundam.
- 54 Quæ novè, verè tamen & concludenter ab Authore convincitur, & n. seqq.
- 55 Fundo legato, plena proprietatis legata videtur.
- 56 L. ille aut ille, §. cum in verbis, ff. de legatis. 3. nonnullis exornata, remissivè.

PR absolute & clara hujus Capitis explicatione [quod latissimam materiam continet & à multis tractatam] constituere primum necessarium erit: Interdum ex voluntate defuncti, & habita scilicet voluntatis potius ratione, quam verborum, sub nomine Ususfructus plenam proprietatem legatam videri. Id quod in terminis scribit, & jure comprobatur Jacobus Cujacii recitationum solemnium, in libros Digestorum, ad l. generali capite, ff. de usufructu legato, in principio, versiculo, Non est tamen novum, & ad finem, in versiculo, Ex his satis intelligimus; idem etiam adnotarunt, sed nullus refert Cujacium, Borgninus Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, n. 76. fol. 241. Duennas regula 319. Menochius lib. 4. præsumptione 233. n. 1. Michael Grassus §. legatum, quæst. 38. in princ. Simon de Præcis de interpretatione ultimarum voluntatum, lib. 4. solutione 5. dubitatione 10. ex n. 25. fol. 334. Interdum etiam in hac materia ususfructus, à verbis testatoris expressis recedimus, propter rationem juris, ut rectè considerat, & jure fundat Joannes Garzia de expensis, & meliorat. cap. 10. n. 19. sunt igitur quamplures casus, in quibus tamen Ususfructus mentio fiat, proprietatis etiam rei legato præsumitur, non solus ususfructus, ut constat ex Authoribus relatis supra, Mantica de conjecturis ultimarum voluntatum, lib. 9. tit. 2. ex n. 28. & tit. 5. ex n. 8. & Petro Surdo de alimentis, tit. 2. quæst. 1. per totam; alios infinitos consulto prætermitto, quos statim referam.

4 Sit autem primus casus, quando testator legaverit fundum ad usum & usufructum, vel ad utendum & fruendum, vel ad alimenta, aut alio simili modo, ut in specie l. libertis, 4. ff. de alimentis & cibariis legatis; tunc enim proprietatem ipsam legari præsumitur: ita Bartolus, & communiter Doctores in l. donationes, §. species, per illum textum ff. de donationibus & in l. species, ff. de auro & argento legato, & in dicta l. libertis, ubi plenè distinguit Bartolus n. 3. & vide infra n. 17.

18. Glossa in l. si mulier, & ibi Cinus in fine, & Baldus n. 2. C. de jure dotium, Fulgosius, Guido Pap. Alexander, Corneus, Jason, Capicius, Fran. de Marchis, Ruinus, Paulus de Montepico, Parisius, Cremeris, Zafius, Natta, Alciatus, Cavalcanus, Bertazolus, & Rota Romana: quos sic tenendo congestit Menochius lib. 4. dicta præsumptione 133. n. 11. & ultra eum idem tenent Mantica de conject. ultim. volun. lib. 9. tit. 2. n. 29. Hyppolitus singulari 114. incipit Testator, Decius in conf. 202. sub n. 6. Cæpola de servitutibus Urbanorum, cap. 4. n. 4. Petrus de Peralta qui eruditè loquitur, in l. Titia cum testamento, §. Titia cum nubere, ff. de leg. 2. ex n. 7. Cephalus in conf. 158. n. 4. lib. 2. Molina de Hispan. primog. lib. 1. cap. 19. n. 9. Lara in §. utrum, legis, si quis à liberis, ff. de liberis agnoscendis n. 34. Quesada diversarum questionum juris, cap. 23. n. 4. Grassus §. legatum, quæst. 38. n. 2. Simon de Præcis lib. 4. de interpretatione ultim. volun. interpretatione 1. solutione 5. dubitatione 10. n. 26. fol. 334. ubi loquitur in legato fundi relicti ad alimenta, & dubitatione 11. n. 83. fol. 365. Petrus Surdus in conf. 11. ex n. 4. lib. 1. & tractatu, de alimentis, tit. 2. quæst. 1. in princ. Daniel Landolphus in conf. 155. ex n. 12. inter consilia ultimarum voluntatum, volumin. 1. Joannes Vincentius Hondedei in conf. 69. n. 2. & in conf. 91. ex n. 3. vol. 1. & novissimè, multò tamen post hæc à me scripta, Petrus Ricciardus, qui prædictos non refert, ad rubricam, Institut. de usufructu, n. 83. folio mihi, 35. & vide omnino Addit. ad decisionem Gama, 92. 1. part. fol. 46. Everhardus in conf. 217. ex n. 1. ubi latè, & utiliter de legato fundi ad alimenta. Idcirco hujusmodi legatum perpetuum esse dicitur, & transmissibile ad hæredes, cum proprietatis ipsa relicta censetur, ut expressim dicunt, aut magna ex parte præsentunt aperte omnes Authores n. præcedenti relati, & firmat Mantica dicto lib. 9. tit. 2. n. 29. qui in idem retulit Paulum de Montepico, & Alexandrum, proceditque, etiam in eadem dispositione, ex præcedentibus & subsequentiibus appareat, aliarum rerum solum usum, seu usufructum legatario fuisse relictum, ut in casu contingenti consuluit, & optimè fundat Joannes Vincentius Hondedei in conf. 91. n. 4. vol. 1. quamvis ex eo quandoque soleat in contrarium conjectura sumi, ut usufructus solus censetur relictus, ut probavit Menochius in conf. 352. n. 22. lib. 4. & præsumptione 134. n. 8. eodem libro, quem declarabo infra, n. 52. Similiter & legatum certæ quantitatis pecuniarum ad alimenta alicui factum proprietatem quantitatis relicte continere, si adjectum non fuerit, ut mortis tempore pecunias restituat legatarius, post Angelum, Baldum, Fulgosium, & Gualdenem, securè tradit Simon de Præcis lib. 4. dicta dubitatione 11. n. 2. & §. fol. 356. & fundo in gaudium alicui legato, non solum usufructum, sed etiam proprietatem legatam videri, ex multis observant Borgninus Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, n. 78. fol. 246. Simon de Præcis lib. 4. solutione 5. dubitatione 10. n. 29. fol. 334. Jacobus Menochius l. 4. præsumptione 133. n. 11. Surdus in conf. 11. num. 5. lib. 1. quamvis Florianus contra sentiens, federe distinctionis, repugnantes opiniones conciliare contendat, quem refert, & sequi videtur Mantica lib. nono dicto titulo 2. n. 30. Cæpola de servitutibus Urbanorum, cap. 4. n. 5. & æquam, & rationabilem distinctionem putant hi, quod aut sunt instituti hæredes extranei, aut filii: priori casu, proprietatis potest intelligi legata; posteriori autem casu, solus usufructus censeretur debet relictus, quia filii magis dilecti præsumuntur: Quæ tamen distinctio mihi placere non potest, etsi nullus hactenus impugnet eam, propterea quod, si verum est, ex vi verborum legati, & propter rationem juris id contingere, quid refert, filii an extranei sint hæredes instituti: sicut non referre putant quamplures relati per Menochium ubi supra, n. 11. qui indistinctè proprietatem legatam videri dicunt, uti dixerunt etiam ceteri relati supra, &

in terminis scripsit Bald. in l. si habitatio, ff. de usu & habitatione, ubi reddit rationem, quæ æquè militat in filiis, sicut in extraneis, quod modus, sive adjectio illa in gaudium, inserta est in favorem legatarii; & ideò non restringit legatum, argumento textus in dicta lege, libertis, 4. ff. de alimentis & cibariis legatis, & statim dicemus: cur igitur ex institutione filiorum restringi debebit legatum, verbis ipsis legati, & ratione juris refragantibus? Præterea, nam in fortioribus terminis, proprietatem legatam censeretur, prædicta, aut simili adjectione non obstante, securè tradunt Paulus de Montepico in l. Titia cum testamento, §. Titia cum nubere, de legatis 2. num. 24. Ruinus in conf. 41. n. 12. volum. 2. Petrus Surdus in conf. 11. n. 4. lib. 1. Joannes Vincentius Hondedei in conf. 91. n. 11. volum. 1. Et cum domus ad habitandum legata fuerit, quòd plena proprietatis legata videatur, ex aliis adnotarunt Cæpola de servitutibus urbanorum, cap. 6. n. 3. Paulus de Montepico in dicto §. Titia cum nubere, n. 18. Curtius Junior in conf. 33. n. 13. lib. 1. Simon de Præcis lib. 4. dubitatione 10. n. 29. fol. 334. Joannes Vincentius Hondedei in conf. 69. n. 2. vol. 1. & exstat singulare consilium Cornei 187. circa hanc consultationem, volum. 2. vol. 2. ubi argumento textus in d. l. libertis, 4. ff. de alimentis legatis, eleganter advertit, quòd legatum factum alicui pro suis necessitatibus, ex quo certum est, debetur, etiam si necessitates non subsint, quia illa verba Pro suis necessitatibus, adjecta certæ quantitati, non minuunt legatum, ex doctrina dictæ l. libertis, & sequitur Peralta in dicta l. Titia cum testamento, §. Titia cum nubere, ff. de legatis 2. n. 16. & §. 17. qui post Bartolum, Alex. & Socinum, rectè intelligit, quæ superius dicta sunt, ita demum procedere, nisi ex aliis verbis, vel conjecturis appareat, testatorem voluisse legare solum usufructum: id quod ex aliis scripserunt etiam in hac materia, Mantica de conjecturis ultim. volun. lib. 9. tit. 2. n. 29. Simon de Præcis de interpretatione ultimar. voluntat. lib. 4. dicta dubitatione 10. n. 30. Modernus in addit. ad Alexandrum, in conf. 223. in fine, sub n. 5. lib. 2. Borgninus Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, n. 79. Grassus §. legatum, quæst. 38. n. 2. in fine Joannes Vincentius Hondedei in conf. 69. n. 39. volum. 1. Ut si dictum fuerit, ad usum, seu usufructum, seu utendum & fruendum tempore vite sue, vel, Donec legatarius viverit; tunc enim talia verba significant, solum ipsum usufructum fuisse relictum, ut post Angelum, Bartolum, Paulum de Montepico, & Cephalum, tenet Mantica lib. 9. tit. 2. n. 29. & post eisdem, Baldum etiam, Jasonem, Socinum Seniore, Decium, Parisium, Capicium, Bellonum, Rubeum, Durandum, & Cavalcanum, Menochius lib. 4. dicta præsumptione 133. n. 12. & nullo ex his relato, Petrus Ricciardus ad rubricam. Institut. de usufructu, n. 83. versiculo, quid juris, fol. 35. Ubi verò hæc verba, aut alia similia adjecta non sunt, sive ex aliis verbis, vel conjecturis non apparet, voluisse testatorem solum usufructum legare, fundo legato ad usum & usufructum, vel ad utendum & fruendum, vel ad alimenta, aut alio simili modo; tunc proprietatis legata præsumitur quia verba illa causâ demonstrationis tantum, sive favore legatarii potius, quam minuendi aut restringendi legati gratia censentur adjecta; ideò proprietatis legato nihil detrahunt, quoniam causa, quæ respicit favorem legatarii, non restringit legatum, ut dicit Bartolus in dict. l. libertis, in principio, per illum textum, & latius distinguens n. 3. Cinus, Baldus, Alexander, Ruinus, Curtius Junior, Nat. Berous, Socinus Junior, Mantica, & Simon de Præcis, quos ad id congestit Joannes Vincentius Hondedei in conf. 69. n. 2. & ultra eum, Ludovicus Romanus, Federicus de Senis, Angelus, & Castrensis, quos in idem adducit Laniel Landolphus in conf. 55. n. 13. inter consilia ultimarum voluntatum, volum. 1. Quesada diversarum questionum juris, c. 23. n. 4. Grassus d. §. legatum, quæst. 38. n. 2. Prius enim res relinquatur, quam dicatur, Ad Joan. del Castillo Quot. Controv. Juris, Tom. I.

usum, & usufructum: quod in maxima consideratione habetur, ex traditione Bartoli in l. donationis, §. species, n. 1. ff. de donationibus. Ubi ad cognoscendum, utrum dispositio proprietatem, seu usufructum contineat, docet inspicere debere verba testatoris: nam si res ad usum, vel usufructum datur, tunc quia dispositio principaliter ostendit rem esse relictam, verba subsequentia ad usum, vel ad usufructum, causa demonstrationis, & non strictive censentur adjecta, & legatum proprietatem continet: at si relinquatur usus, vel usufructus rei, secus est; & tunc proprietatis non censetur relicta. Et Bartolus sequuntur Alexander in conf. 223. in fine lib. 2. Curtius Junior in conf. 38. n. 3. lib. 1. Decius in conf. 262. sub n. 6. Joannes Vincentius Hondedei in conf. 69. n. 18. & §. 38. volum. 1. ultra quos, exstat in hac materia singularis & notandum consilium, quod nullus hactenus expendit, Joannis Baptiste Laderchii Imolenis 32. per totum, volum. 1. Ubi ex mente Bartoli, & aliorum in dicta lege, libertis, & in dicta l. donationes, §. species, ff. de donationibus: sic & verè distinguendum existimat, quòd aut res legantur & inde per modum enunciationis additur, Sufficit tibi earum usufructus: & ex his verbis non immutatur legatum, verè enim hæc est quædam causa de futuro, quæ non restringit præcedentem dispositionem, ut per Bartolum in dicta l. libertis, 4. ff. de alimentis legatis. Aut res legantur, & additur causa legati, & idem est: & ita procedunt dicta l. libertis, 4. & l. penultima, §. 1. ff. de alimentis legatis, & l. species, ff. de auro & argento legato, ubi fundus relinquatur, ut habeat unde vivat legatarius: & est ratio, quia causa non debet restringere legatum, sed potius ampliari in gratiam legatarii, ut supra dicebamus. Aut verò relinquatur fundus ad alimenta, vel ad usufructum, & adhuc idem juris est, ut ipse dicit, & reddit rationem, quia modus, qui inducitur ex verbis, non debet obesse legatario, & in his terminis procedunt l. Titia, §. finali, ff. de legatis 2. l. cum hi, §. si uni, ff. de transactionibus, & similes: Aut reliquit testator fundum utendum & fruendum, non dico, ad utendum & fruendum; & in hoc casu consultus ipse Joannes Baptista Imolenis dicto conf. 32. per totum, novè & plenè defendit, quòd non proprietatis, sed solus usufructus videatur relictus, ut ibi videri poterit. Nec obstat prædictis l. si habitatio, 10. §. 1. ff. de usu & habitatione, ubi si legatur usufructus causa habitationis, sola habitatio dicitur esse in legato, non autem usufructus plenus: cui respondet Bartolus in dicta l. libertis, 4. n. 3. ad finem, quòd per illam adjectionem, legatum non restringitur, sed imò augetur, quia ejus favore est apposita. Quod patet, secundum eum, quia ibi relictus fuit usufructus ad habitandum, & habitatio est melior usufructu, quia non perit capitis diminutione: unde causa ampliandi videtur apposita, & ideò ampliatur, ut debeat habitatio, & hanc Bartoli interpretationem sequutus est Laniel Landolphus in conf. 55. n. 14. & §. 18. inter consilia ultimar. voluntat. volum. 1. Sed ut vides, Bartolus loquitur adversus verba clara illius textus, & ridiculum est dicere, habitationem plenioris ipso usufructu, ut rectissimè advertit Fulgosius in eadem l. si habitatio, & cum judicio improbat Bartolum Joannes Baptista Laderchius dicto conf. 32. num. 5. lib. 1. ubi n. 5. ad explicationem ejus textus adnotavit ex aliis; quòd quoties præcedit terminus unus: & sequitur alter, qui sub eo contineatur, hic restringit primum, ut est textus clarus ibi. Ubi, si relinquatur usufructus habitandi causa, legatum de sola habitatione intelligitur, quia usufructus continet sub se usum & habitationem, in princ. Institut. de usu & habitatione, l. 2. ff. eodem titulo: ideoque cum dicitur: usufructum habitandi causa, intelligimus de usufructu solum habitationem continente, quasi nomen illud Ususfructus, ex sola hac adjectione restringatur, ut aliis rationibus probavit, quæ fortiter urgent; & hactenus de primo casu, qui pertinet ad textum in dicta l. libertis, 4. ff. de alimentis legat. cum similibus.